

Г. В. Бесседа, аспірант Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ПОСТАНОВЛЕНИХ У СУДОВОМУ КОНТРОЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Постановка проблеми. Будь-яка сучасна судова система світу є ефективною та дієвою виключно за умов наявності розвинутого інституту перевірки судових рішень, який вважається однією з важливих засад у сфері правосуддя та гарантує забезпечення законності й правопорядку в державі¹. Інститут оскарження судових рішень поєднує в собі як інтереси заінтересованої особи, яку не задовольняє ухвалене судом рішення, так й інтереси держави, що встановила механізм виявлення, виправлення судових помилок та запобігання їм².

Право на звернення до суду вищої інстанції зі скаргюю на ухвалене першою інстанцією рішення є процесуальною гарантією недопущення порушення прав учасників кримінального провадження, гарантією ухвалення правосудного рішення, однією із загальних засад кримінального провадження та спрямоване на реалізацію права на справедливий суд, гарантованого ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Міжнародні стандарти в галузі судочинства (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Загальна декларація прав людини) послідовно стверджують про неприпустимість нехтування правом на доступ до правосуддя та справедливий судовий розгляд, а усталена практика Європейського суду з прав людини наголошує на тому, що застосовувані державою обмеження в доступі особи до національного суду

не повинні зводити чи зменшувати залишені особі можливості доступу до суду в такий спосіб або такою мірою, що буде нівельована сама суть права (рішення Європейського суду з прав людини «Наталія Михайленко проти України» від 30 травня 2013 р., «Швидка проти України» від 30 жовтня 2014 р.)³.

Ефективність апеляційного та касаційного перегляду рішень у судовому контрольному провадженні в досудовому розслідуванні залежить від удосконалення порядку оскарження ухвал слідчих суддів та розгляду поданих скарг, оскільки завданням апеляційного та касаційного провадження є не лише здійснення судового контролю за діяльністю слідчих суддів та виправлення допущених порушень, а й забезпечення однакового тлумачення та застосування норм КПК слідчими суддями, що і зумовлює актуальність дослідження проблемних питань оскарження рішень слідчих суддів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми апеляційного та касаційного провадження у кримінальному судочинстві були предметом дослідження в науці кримінального процесуального права, однак у роботах, присвячених апеляційному та касаційному оскарженню судових рішень у кримінальному провадженні, проблемні питання оскарження ухвал слідчих суддів характеризувались фрагментарно, як правило, у зв'язку з дослідженням інших питань перегляду судових рішень у кримінальному провадженні.

Проблеми теорії та практики апеляційного і касаційного провадження досліджували Н. Р. Бо-

¹ Кучинська О. П., «Чи доцільне обмеження права на оскарження рішень суду?» (2010) 3 (19) Вісник Академії адвокатури України 137

² Бобечко Н. Р., «Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві» (дис. доктора юрид. наук Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2016) 82

³ Постанова Верховного Суду від 14 вересня 2017 р. по справі № 5-162кч15(17). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/69073689> (дата звернення: 10.09.2020).

бечко¹, А. М. Євмін², О. С. Кашка³, Д. І. Клепка, О. П. Кучинська⁴, В. І. Маринів⁵, Д. О. Захаров⁶ та О. Ф. Костюченко⁷. Водночас чимало питань апеляційного оскарження ухвал слідчого судді не знайшли свого наукового осмислення.

Метою статті є дослідити основні проблемні питання, пов'язані з оскарженням рішень слідчих суддів, сформулювати та обґрунтувати висновки і пропозиції, спрямовані на вдосконалення норм чинного кримінального процесуального законодавства і практики його застосування.

Виклад основного матеріалу. На законодавчому рівні право на оскарження судових рішень гарантовано ст. 129 Конституції України, ст. 14 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», п. 17 ч. 1 ст. 7, ст. 24 КПК, главами 31 та 32 КПК. Відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 129 Конституції України основними засадами судочинства є забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення.

Верховний Суд у постанові від 3 березня 2016 р. у справі №5-347к15 зазначив, що поняття «забезпечення права» за своїм змістом є більш широким поняттям, ніж поняття «право», яке використовується у главі 31 КПК, оскільки воно передбачає, крім самого «права», ще й гарантований державою механізм його реалізації. Забезпечення права на апеляційне і касаційне оскарження включає як можливість оскарження судового рішення, так і обов'язок суду прийняти та розглянути подану апеляцію чи касацію⁸.

Європейський суд з прав людини в ухвалі від 8 січня 2008 р. щодо прийнятності заяви №32671/02

у справі «Скорик проти України» підкреслює, що право на суд, одним з аспектів якого є право доступу до суду, не є абсолютним, воно може підлягати обмеженням, особливо щодо умов прийнятності скарги. Однак ці обмеження не повинні впливати на користування правом у такий спосіб і до такої міри, що саму його суть буде порушено. Вони повинні відповідати законній меті, і тут має бути розумний ступінь пропорційності між засобами, що застосовуються, та метою, якої намагаються досягнути⁹.

Передумовами здійснення права на апеляційне оскарження рішень слідчого судді в судовому контрольному провадженні на досудовому розслідуванні та «умовами» прийнятності скарги є: 1) подання скарги суб'єктом, який має право звернутися до суду зі скаргою на ухвалу слідчого судді; 2) подання скарги на ухвалу слідчого судді, що підлягає оскарженню; 3) дотримання строку, встановленого для подання скарги; 4) дотримання вимог, визначених кримінальним процесуальним законом щодо форми та змісту апеляційної чи касаційної скарги.

Так, одним із дискусійних питань у науці кримінального процесу є визначення суб'єктів, які мають право на оскарження постановлених рішень слідчого судді. Перелік осіб, які можуть звернутися зі скаргою на ухвалу суду або вирок суду, визначений у ст. 393 КПК. Законодавець визначає суб'єктів, які мають право на оскарження рішень, ухвалених уже після направлення обвинувального акта до суду. У п. 10 ст. 393 КПК закріплено право на звернення з апеляційною скаргою «іншими» особами у випадках, передбачених цим Кодексом. Такий випадок щодо права на оскарження рішень саме слідчих суддів визначений лише у п. 7 ч. 7 ст. 173 КПК. Законодавець, закріплюючи норму саме в такій редакції, фактично «звужив» коло «інших осіб», які мають право звернутися до апеляційного суду зі скаргою на ухвалу слідчого судді.

Статтею 129 Конституції України, яка має найвищу юридичну силу, та ст. 24 КПК гарантується право будь-якій особі на перегляд судового рішення, якщо постановлене рішення стосується її прав, свобод чи інтересів, незалежно від того, чи брала така особа участь у розгляді клопотання чи скарги

¹ Бобечко Н Р

² Євмін А М, 'Касаційне оскарження судових рішень у кримінальному провадженні' (дис канд юрид. наук Нац акад прок України, 2016) 215

³ Кашка О С, 'Повноваження суду апеляційної інстанції в кримінальному процесі України' (автореф дис канд юрид наук Київ нац ун-т ім Тараса Шевченка, 2014) 20

⁴ Кучинська О П

⁵ Маринів В, 'Перегляд судових рішень у кримінальному процесі України: окремі питання' (2011) 4 (67) Вісник академії правових наук України 183-192

⁶ Захаров Д О 'Правова природа та система рішень апеляційного суду у кримінальному судочинстві' (автореф дис канд юрид наук Нац юрид акад України ім Я Мудрого, 2006) 20

⁷ Костюченко О Ф 'Апеляційне оскарження судових рішень у кримінальному процесі' (автореф дис канд юрид наук Київ нац ун-т ім Тараса Шевченка, 2005) 21

⁸ Постанова Верховного Суду від 3 березня 2016 р. по справі №5-347к15. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56939749> (дата звернення: 10.09.2020).

⁹ Ухвала Європейського суду з прав людини від 8 січня 2008 року по справі №32671/02. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO3726.html (дата звернення: 10.09.2020).

в суді першої інстанції. Тому у випадку прийняття рішення, що стосується прав, свобод чи інтересів особи, яка не є учасником кримінального провадження, її право на апеляційне оскарження потребує законодавчого закріплення у п. 10 ч. 1 ст. 393 КПК.

Крім того, вважаємо необхідним визначити в кримінальному процесуальному законі й осіб, які мають право на оскарження постановлених рішень слідчого судді, та доповнити ст. 393 КПК частиною 2 в такій редакції: «Апеляційну скаргу на ухвалу слідчого судді можуть подати: 1) підозрюваний, його законний представник чи захисник; 2) прокурор; 3) потерпілий або його законний представник чи представник; 4) представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження; 5) третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт; 6) інші особи, якщо постановлена ухвала слідчого судді стосується їх прав, свобод чи інтересів.

Так, наприклад, власник майна, щодо якого вирішується питання про арешт, є особою, прав, свобод та інтересів якої стосується судове рішення, а отже, належить до категорії «інші особи», які вправі подати апеляційну скаргу на рішення слідчого судді¹, однак ця особа повинна довести та обґрунтувати наявність у неї права власності на арештоване майно². Заявник має право на оскарження ухвали слідчого судді про відмову у відкритті провадження за його скаргою на невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР в апеляційному порядку на підставі п. 1 ч. 1 ст. 303, ч. 6 ст. 304 КПК³. Тому він також належить до категорії «інша» особа, яка може звернутися до суду зі скаргою на ухвалу слідчого судді.

Ще одним наріжним каменем правозастосовної практики є нормативна регламентація частин 1, 2 ст. 309, ч. 6 ст. 304, ч. 2 ст. 117 КПК, якими визначено перелік ухвал слідчих суддів, що підлягають апеляційному оскарженню. Скарги на інші ухвали слідчого судді, відповідно до ч. 3 ст. 309 КПК, оскарженню не підлягають, і заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого про-

вадження в суді. Тобто у випадках незгоди сторін з іншими ухвалами слідчого судді законність цих ухвал підлягає перевірці судом першої інстанції під час підготовчого провадження.

Виходячи із системного тлумачення положень КПК, ухвала слідчого судді може бути оскаржена в апеляційному порядку лише тоді, коли в КПК є норма, якою це дозволено. Однак у судовій практиці є випадки постановлення ухвал слідчими суддями, які не передбачені нормами КПК. Кримінальний процесуальний закон не містить ані дозволу, ані заборони щодо апеляційного оскарження такого рішення.

Згідно з правовою позицією Великої палати Верховного Суду, яка викладена в постанові від 23 травня 2018 р. по справі № 243/6674/17-к, якщо слідчий суддя прийняв рішення поза межами його повноважень, наданих КПК, то суд апеляційної інстанції має забезпечити право на перегляд такого рішення в апеляційному порядку. Суду апеляційної інстанції при вирішенні питання про відкриття апеляційного провадження належить виходити з приписів ст. 9 КПК, яка розкриває принцип законності кримінального провадження та в ч. 6 установлює, що коли положення цього Кодексу не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, застосовуються загальні засади кримінального провадження, визначені ч. 1 ст. 7 цього Кодексу⁴. Верховний Суд відзначив право на перегляд ухвал слідчих суддів: про надання дозволу на проведення позапланових перевірок⁵; про надання дозволу на примусове відібрання зразків для проведення експертизи⁶; про призначення та проведення перевірки на предмет дотримання вимог законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці та промислової діяльності, оскільки постановлення таких ухвал не передбачено КПК⁷.

⁴ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23 травня 2018 р. по справі № 237/1459/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74475877> (дата звернення: 10.09.2020).

⁵ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23 травня 2018 р. по справі № 243/6674/17-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74475959> (дата звернення: 10.09.2020).

⁶ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 13 вересня 2018 р. по справі № 285/1673/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76822780> (дата звернення: 10.09.2020).

⁷ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23 травня 2018 р. по справі № 237/1459/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74475877> (дата звернення: 10.09.2020).

Вирішуючи питання, чи входить до компетенції слідчого судді прийняття того чи іншого рішення, варто з'ясувати, чи впливає з його обов'язків можливість постановлення такої ухвали. Так, наприклад, ухвала слідчого судді, постановлена в порядку статей 28, 114 КПК, окремому апеляційному оскарженню не підлягає, оскільки передбачений ч. 2 ст. 28 КПК обов'язок слідчого судді стежити за дотриманням розумного строку при розгляді питань, віднесених до його компетенції, не виключає можливості розгляду ним клопотань, поданих на підставі ч. 6 ст. 28 КПК, та встановлення для сторін кримінального провадження процесуальних строків відповідно до положень ст. 114 КПК¹; ухвала слідчого судді за результатами розгляду скарги на бездіяльність слідчого та прокурора у кримінальному провадженні про їх зобов'язання передати кримінальне провадження до відповідного підрозділу (органу) ДБР для продовження провадження також не може бути оскаржена, оскільки слідчий суддя, виходячи з приписів ч. 4 ст. 216, ч. 1 ст. 303 та п. 1 розд. XI «Перехідні положення» КПК (в редакції Закону України № 1355-VIII від 12 травня 2016 р.), постановив ухвалу в межах процедури, яка передбачена кримінальним процесуальним законом².

Верховний Суд сформував правові позиції щодо можливості оскарження ухвал слідчих суддів про: зміну запобіжного заходу з особистого зобов'язання на домашній арешт³; продовження терміну дії обов'язку цілодобово не залишати місце постійного проживання без дозволу слідчого, прокурора або суду, покладеного на неї раніше постановленою ухвалою слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту⁴; повернення слідчому клопотання щодо надання дозволу на затримання з метою приводу, якщо ухвала містить висновок стосовно відсутності підстав для такого затримання⁵; надан-

ня тимчасового доступу до речей і документів, якщо вона не містить вичерпного переліку документів щодо здійснення фінансово-господарської діяльності юридичної особи і відповідно до якої слідчий може вилучити оригінали таких документів, зокрема в тому обсязі, що може унеможливити здійснення юридичною особою своєї діяльності⁶.

На підставі вищевикладеного вважаємо за необхідне визначити у відповідній нормі кримінального процесуального закону право на апеляційне оскарження рішення слідчого судді, прийнятого за межами повноважень, а саме доповнити ч. 1 ст. 309 КПК пунктом 14, яким встановити, що: «під час досудового розслідування можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали слідчого судді, постановлення яких не передбачено цим Кодексом».

Підкреслимо, що апеляційна скарга на судове рішення, яке не підлягає апеляційному оскарженню, не може бути розглянута по суті, а відкрите (розпочате) апеляційне провадження за такою скаргою підлягає закриттю з урахуванням положень ч. 6 ст. 9 КПК⁷.

Конституційний принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, установлених законом, гарантує право звернення до суду зі скаргою в апеляційному чи в касаційному порядку, яке має бути забезпечене, за винятком установленої законом заборони на таке оскарження⁸. Як зазначив Конституційний Суд України в рішенні у справі від 17 березня 2020 р. № 5-р/2020, апеляційний перегляд справи, передбачений п. 8 ч. 2 ст. 129 Конституції України, є гарантованим правом на перегляд у суді апеляційної інстанції справи, розглянутої судом першої інстанції по суті. Водночас зазначений конституційний припис не позбавляє законодавця повноваження передбачити можливість апеляційного оскарження будь-якого рішення, що його ухвалює суд під час розгляду справи, але не вирішує її по суті, або встановити обмеження чи заборону на оскарження в апеляційному порядку окремих процесуальних судових рішень, якими справа не ви-

¹ Постанова Верховного Суду від 18 жовтня 2019 р. у справі № 757/37346/18-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85033376> (дата звернення: 10.09.2020).

² Постанова Верховного Суду від 5 листопада 2019 р. у справі № 398/496/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85582336> (дата звернення: 10.09.2020).

³ Постанова Верховного Суду від 28 березня 2019 р. у справі № 286/1695/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80950762> (дата звернення: 10.09.2020).

⁴ Постанова Верховного Суду від 5 листопада 2019 р. у справі № 461/6141/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85542692> (дата звернення: 10.09.2020).

⁵ Постанова Верховного Суду від 12 вересня 2019 р. у справі № 176/2663/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84229728> (дата звернення: 10.09.2020).

⁶ Постанова Верховного Суду від 5 листопада 2019 р. у справі № 643/8933/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85542696> (дата звернення: 10.09.2020).

⁷ Постанова Верховного Суду від 4 квітня 2019 р. по справі № 494/6/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81013253> (дата звернення: 10.09.2020).

⁸ Рішення Конституційного Суду України від 25 квітня 2012 р. № 11-пн/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-12#Text> (дата звернення: 10.09.2020).

рішується по суті¹. При цьому обмеження права на апеляційне оскарження не може бути свавільним та несправедливим; таке обмеження має встановлюватися виключно Конституцією та законами України, переслідуючи легітимну мету, бути обумовленим суспільною потребою досягнення цієї мети, пропорційним та обґрунтованим; у разі обмеження права на оскарження судових рішень законодавець зобов'язаний запровадити таке нормативне регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію права на судовий захист і не порушувати сутнісний зміст такого права².

Так, предметом розгляду Конституційного Суду України у справі від 17 березня 2020 р. №3-358/2018(4975/18) було визначення відповідності Конституції положень ч. 5 ст. 190 КПК, якими встановлюється заборона на оскарження ухвали слідчого судді про надання дозволу на затримання з метою приводу, яке визнано таким, що відповідає Конституції України (є конституційним). Установивши положення Кодексу щодо оспорюваного нормативного регулювання, законодавець забезпечив досягнення справедливого балансу між процесуальними правами та обов'язками сторін обвинувачення і захисту. Таке регулювання забезпечує можливість сторонам обвинувачення і захисту довести свою позицію і найбільш ефективно реалізувати свої процесуальні права та обов'язки у кримінальному провадженні³. При цьому положення ч. 3 ст. 307 КПК щодо заборони оскарження ухвали слідчого судді за результатами розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення, визнано таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), згідно з Рішенням Конституційного Суду від 17 червня 2020 р. №4-р(П)/2020. Конституційний Суд зазначив, що звертаючись до уповноважених державних

органів із заявою, повідомленням про вчинення кримінального правопорушення, особа очікувано перебуває в межах належної правової процедури, забезпечення якої є одним із завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК). Недостатність судових гарантій від свавілля в питанні початку кримінального провадження перешкоджає захисту порушених прав людини, зокрема, внаслідок унеможливлення судового захисту, передбаченого частинами першою, другою ст. 55 Конституції України. Заборона на оскарження в апеляційному порядку окремих процесуальних судових рішень, якими справа не вирішується по суті, не може автоматично вважатись порушенням конституційного права на судовий захист⁴.

У свою чергу, Європейський суд з прав людини звертає увагу на повагу до принципу *res judicata* – принципу остаточності рішень суду, який передбачає, що жодна зі сторін не має права вимагати перегляду остаточного та обов'язкового рішення суду просто тому, що вона має на меті добитися нового слухання справи та нового її вирішення. Повноваження вищих судових органів стосовно перегляду мають реалізовуватися для виправлення судових помилок та недоліків судочинства, але не для здійснення нового судового розгляду. Винятки із цього принципу можуть мати місце лише за наявності підстав, обумовлених обставинами важливого та вимушеного характеру (див., *mutatimutandis*, рішення у справі «Рябих проти Росії» (980_172) (*Ryabykh v. Russia*), заява № 52854/99, п. 52, ECHR 2003-X)⁵. Отже, застосування в кожному випадку механізму перегляду судового рішення, зокрема ухвали слідчого судді, не може бути виправданим з огляду на її функціональне призначення в судовому контрольному провадженні в досудовому розслідуванні, оскільки має зберігатися баланс між дотриманням принципу остаточності рішень суду та правом іншої сторони на оскарження такого рішення.

У зв'язку із цим вважаємо за доцільне погодитися з думками, які були вже висловлені в науці⁶, про те, що нормою КПК повинні визначатись ухва-

¹ Рішення Конституційного Суду України у справі №3-358/2018(4975/18) від 17 березня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-20> (дата звернення: 10.09.2020).

² Рішення Конституційного Суду України №3-рп/2015 від 8 квітня 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-15#Text> (дата звернення: 10.09.2020).

³ Рішення Конституційного Суду України у справі №3-358/2018(4975/18) від 17 березня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-20> (дата звернення: 10.09.2020).

⁴ Рішення Конституційного Суду України у справі №4-р(П)/2020 від 17 червня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va04p710-20#Text> (дата звернення: 10.09.2020).

⁵ Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Пономарьов проти України» від 3 квітня 2008 р. (заява №3236/03). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_434 (дата звернення: 10.09.2020).

⁶ Бобченко Н Р, 119

ли, які оскарженню не підлягають. Заборона апеляційного оскарження повинна бути безпосередньо передбачена стосовно кожного окремо взятого судового рішення.

Отже, залежно від можливості оскарження рішення слідчого судді можна класифікувати на такі групи:

1) ухвали слідчого судді, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування: а) ухвали, які включені до переліку ухвал слідчих суддів, що підлягають апеляційному оскарженню згідно з частинами 1 та 2 ст. 309 КПК; б) ухвали, які підлягають апеляційному оскарженню на підставі ч. 6 ст. 304 КПК, ч. 2 ст. 117 КПК; в) ухвали, постановлення яких не передбачено КПК; г) ухвали, які можуть бути оскаржені згідно з правовою позицією Верховного Суду;

2) ухвали слідчого судді, які оскарженню не підлягають: а) ухвали, щодо яких існує заборона оскарження (наприклад, ухвала слідчого судді за результатами розгляду клопотання про скасування ухвали про накладення грошового стягнення (ч. 4 ст. 147 КПК), ухвала слідчого судді про дозвіл на затримання (ч. 5 ст. 190 КПК), ухвала слідчого судді, прийнята за результатами розгляду клопотання про продовження строку досудового розслідування (ч. 9 ст. 295¹ КПК) та ін.); б) ухвали, щодо яких не існує дозволу на оскарження (ухвала про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом (ст. 152 КПК), ухвала про застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання (ст. 179 КПК), ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ст. 248 КПК), ухвали слідчого судді, постановлені в порядку статей 28, 114 КПК України, та ін.).

На окрему увагу заслуговує питання щодо нормативної регламентації строків оскарження постановлених рішень слідчого судді. Норми, які регламентують строки подання скарг, безумовно, передбачаються для забезпечення належного відправлення правосуддя і дотримання принципу юридичної визначеності, а зацікавлені особи повинні розраховувати на те, що ці норми будуть застосовані. У той самий час такі норми або їх застосування мають відповідати принципу юридичної визначеності та не перешкоджати сторонам використовувати наявні засоби¹. Отже, встановле-

ний законодавцем строк має забезпечити необхідний час для підготовки обґрунтованої скарги, а також не допустити затягування щодо набрання рішенням законної сили. Відповідно до частин 1 та 2 ст. 395 КПК апеляційна скарга на ухвалу слідчого судді подається безпосередньо до суду апеляційної інстанції протягом п'яти днів із дня її оголошення.

Дискусійним, зокрема, є питання початку перебігу строків на апеляційне оскарження та визначення підстав для їх поновлення. Вирішуючи питання про те, який саме день слід вважати днем оголошення ухвали слідчого судді – день оголошення резолютивної частини ухвали чи день оголошення повного її тексту, суд повинен керуватися приписами ст. 376 КПК. Так, відповідно до вимог ч. 1 ст. 376 КПК судові рішення проголошується негайно після виходу суду з нарадчої кімнати. При цьому головуючий у судовому засіданні роз'яснює зміст рішення, порядок і строк його оскарження. Тобто за змістом ст. 376 КПК дата оголошення судового рішення, в тому числі й ухвали слідчого судді, безпосередньо пов'язується з датою виходу суду з нарадчої кімнати, і саме з цієї дати, яка зазначається у вступній частині ухвали, розпочинається перебіг строку на апеляційне оскарження². При цьому Верховний Суд в постанові від 13 березня 2019 р. по справі № 175/1316/18 зазначив, що постановлення резолютивної частини рішення слідчого судді з порушенням вимог КПК, нероз'яснення змісту рішення, порядку та строків його оскарження, неможливість установити з матеріалів справи, коли саме було проголошено повний текст ухвали й чи було про це належним чином повідомлено особу, є обставинами, що об'єктивно ускладнили можливість своєчасного звернення особи до суду у визначений законом строк³.

Під час вирішення питання про прийняття апеляційної скарги на ухвалу слідчого судді, яка відповідно до кримінального процесуального закону постановлена без виклику особи – скаржника, строк апеляційного оскарження для такої особи обчислюється з дня отримання нею копії судового рішення. Якщо відсутні повістки, розписки, теле-

² Постанова Об'єднаної палати Верховного Суду від 27 травня 2019 р. по справі № 461/1434/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82188400> (дата звернення: 10.09.2020).

³ Постанова Верховного Суду від 13 березня 2019 р. по справі № 175/1316/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80521853> (дата звернення: 10.09.2020).

¹ Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Мушта проти України» від 18 жовтня 2010 р. (заява № 8863/06). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_660#Text (дата звернення: 10.09.2020).

фонограми чи інші дані, що підтверджують факт направлення такій особі постановленої ухвали слідчим суддею, то це є підставою для поновлення строку на апеляційне оскарження¹.

Відповідно до п. 4 ч. 3 ст. 399 КПК апеляційна скарга, подана після закінчення строку апеляційного оскарження, та особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку або суд апеляційної інстанції не знайде підстав для його поновлення, підлягає поверненню.

Підставою для поновлення строку на апеляційне оскарження є поважні причини його пропуску, якими є лише ті обставини, які були чи об'єктивно є непереборними, тобто не залежали від волевиявлення особи, пов'язані з істотними обставинами, перешкодами чи труднощами, що унеможливили або ускладнили можливість своєчасного звернення до суду у визначений законом строк². Поняття поважних причин пропуску строків є оціночним, а його вирішення покладається на розсуд суду³.

Щодо вимог до апеляційної та касаційної скарги, вони закріплені у статтях 396, 427 КПК. Отримавши апеляційну скаргу на вирок чи ухвалу суду першої інстанції, суддя-доповідач протягом трьох днів перевіряє її на відповідність вимогам ст. 396 цього Кодексу і за відсутності перешкод постановляє ухвалу про відкриття апеляційного провадження (ст. 398 КПК) або залишає без руху, повертає або відмовляє у відкритті (ст. 399 КПК).

Апеляційна скарга на ухвалу слідчого судді не може бути залишена без руху, оскільки такої можливості не передбачено законодавцем⁴.

У науці кримінального процесу з приводу необхідності встановлення вимог до апеляційної скарги учасників процесу були висловлені різні думки. Так, В. І. Маринів зазначає, що залишення апеляційної скарги без руху не завжди забезпечує позитивний результат, оскільки апелянт, як правило, не володіє інформацією про реальні вимоги

закону. Установлення «жорстких» нормативних вимог до апеляції є перешкодою до правосуддя⁵.

О. Ф. Костюченко вважає необхідним передбачити у КПК, крім письмової, усну форму апеляції для засудженого, виправданого, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та інших осіб, інтересів яких стосується судове рішення. Протокол усної апеляції повинен складатися секретарем судового засідання та підписуватися ним і апелянтом⁶.

На наш погляд, відсутність у кримінальному процесуальному законі норми щодо можливості залишення апеляційної скарги на ухвалу слідчого судді без руху є прогалиною в законодавстві, оскільки від вимог, доводів та мотивів, які викладені в скарзі, залежать і наслідки апеляційного провадження. Встановлення та дотримання вимог учасниками кримінального провадження щодо форми та змісту скарги й на ухвалу слідчого судді є необхідним, тому пропонуємо внесення змін до ст. 398 КПК, зазначивши в переліку рішень й ухвалу слідчого судді, яку суддя-доповідач повинен перевірити на відповідність вимогам ст. 396 КПК лише за відсутності перешкод постановити ухвалу про відкриття апеляційного провадження.

За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на ухвали слідчого судді суд апеляційної інстанції має право: 1) залишити ухвалу без змін; 2) скасувати ухвалу і постановити нову ухвалу (ч. 3 ст. 407 КПК).

Як зазначає Н. Р. Бобечко, така регламентація повноважень суду апеляційної інстанції є характерною для повної моделі апеляційного провадження⁷. Однак основною функцією апеляційної інстанції є контрольна, а не розгляд та вирішення справи по суті. Тому на апеляційний суд недоцільно покладати функцію, якою наділений слідчий суддя. Тим більше що розгляд судом апеляційної інстанції скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування, а також клопотань слідчого чи прокурора про проведення процесуальних дій та застосування деяких заходів процесуального примусу, пов'язаних з обмеженням конституційних прав і свобод особи під час проведення досудового розслідування, з постановленням нової ухвали без їх попереднього розгляду слідчим суддею кримінальним процесуальним законом не передбачений,

¹ Постанова Верховного Суду від 28 листопада 2018 р. по справі № 431/5674/16-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78297778> (дата звернення: 10.09.2020).

² Постанова Верховного Суду від 13 березня 2019 р. по справі № 175/1316/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80521853> (дата звернення: 10.09.2020).

³ Ухвала Верховного Суду від 25 жовтня 2018 р. по справі № 500/6587/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77393402> (дата звернення: 10.09.2020).

⁴ Постанова Верховного Суду від 19 вересня 2019 р. по справі № 494/6/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76673308> (дата звернення: 10.09.2020).

⁵ Маринів В І, 187

⁶ Костюченко О Ф, 6

⁷ Бобечко Н Р, 286

а тому не допускається. Єдиним рішенням, яким оперує суд апеляційної інстанції при виявленні недоліків судової діяльності під час досудового розслідування, завідомо неможливо самостійно усунути всі порушення, допущені слідчими суддями¹. Частково погоджуємося з такою позицією щодо неможливості постановлення нової ухвали апеляційним судом без попереднього розгляду слідчим суддею клопотання або скарги по суті. Дійсно, у випадку постановлення слідчими суддями ухвал про відмову у відкритті провадження, повернення скарги або залишення скарги без розгляду правильним є скасовувати такі ухвали та направляти матеріали до суду першої інстанції для вирішення питання щодо розгляду по суті, однак така можливість законодавцем не передбачена. Отже, є необхідним доповнити ч. 3 ст. 407 КПК пунктом 3, який доцільно викласти в такій редакції: «за наслідками апеляційного розгляду за скаргою на ухвали слідчого судді суд апеляційної інстанції має право: 3) скасувати ухвалу та направити матеріали до суду першої інстанції для подальшого розгляду».

Варто звернути увагу, що в судовій практиці є випадки скасування апеляційною інстанцією ухвал слідчих суддів, постановлених за результатами розгляду скарги або клопотання по суті та направлення матеріалів на новий розгляд². Однак постановлення таких рішень не лише суперечить положенням КПК, а й не узгоджується з особливостями судового контролю, який здійснюється слідчими суддями. Переважна більшість ухвал слідчих суддів пов'язана з обмеженням конституційних прав та свобод, які у випадку їх порушення підлягають поновленню в найкоротші строки.

Ухвала слідчого судді після її перегляду в апеляційному порядку, а також ухвала суду апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги на таку ухвалу оскарженню в касаційному порядку не підлягають (ч. 4 ст. 424 КПК). Розгляд матеріалів за касаційною скаргою в судовому контрольному провадженні в досудовому розслідуванні можливий, коли апеляційний розгляд за апеляційною скаргою на ухвалу слідчого судді не відбувся у разі: 1) відмови апеляційного суду у відкритті провадження; 2) закриття апеляційного провадження у зв'язку з тим, що ухвала слідчо-

го судді не підлягає оскарженню; 3) повернення апеляційної скарги. Ще один випадок можливості подання касаційної скарги визначений в ч. 7 ст. 591 КПК, відповідно до якої ухвала суду апеляційної інстанції за результатами розгляду скарги на ухвалу слідчого судді про скасування рішення про видачу особи може бути оскаржена в касаційному порядку лише прокурором із мотивів неправильного застосування судом норм міжнародних договорів України, якщо скасування рішення про видачу (екстрадицію) перешкоджає подальшому провадженню щодо особи, видача якої запитувалася іноземною державою.

Перегляд ухвал слідчих суддів може стати також предметом розгляду Великої Палати Верховного Суду в разі наявності виключної правової проблеми або відступу від практики Верховного Суду України, Великої Палати Верховного Суду.

Висновки. Доступ до правосуддя є принципом, що забезпечує перегляд судових рішень, у тому числі й у судовому контрольному провадженні, який має бути реалізований, за винятком установленної законодавцем заборони на оскарження судового рішення. Встановлення можливості оскарження рішення слідчого судді має на меті забезпечення виправлення вищестоящим судом порушень закону, допущених під час здійснення слідчим суддею своїх повноважень. Механізм оскарження процесуальних рішень у судовому контрольному провадженні в досудовому розслідуванні мінімізує можливість зловживань при їх постановленні, забезпечує перегляд рішень слідчих суддів та їх відповідність вимогам закону. Рішення суду апеляційної та касаційної інстанцій впливають на формування судової практики та покликані сприяти покращенню роботи суду першої інстанції. Кримінальне процесуальне законодавство України має чітко визначати предмет, підстави та порядок оскарження процесуальних рішень на всіх етапах кримінального провадження, оскільки неоднозначність правової конструкції, що застосовується законодавцем при регулюванні тих чи інших правових відносин, дає підстави для неоднакового тлумачення і формування різної судової практики. Наявність у законодавстві чітких норм здійснення перегляду ухвал слідчих суддів забезпечує швидке, повне, об'єктивне та ефективне оскарження прийнятих рішень у судовому контрольному провадженні, у зв'язку з чим запропоновано внесення змін і доповнень до статей 309, 393, 398, 407 КПК.

¹ Бобечко Н Р, 287

² Постанова Верховного Суду від 14 червня 2019 р. по справі № 130/1080/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82438888> (дата звернення: 10.09.2020).

REFERENCES

*List of legal documents**Cases*

1. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 03 bereznia 2016 r. po spravi №5-347ks15. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56939749> (in Ukrainian)
2. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 14 veresnia 2017 r. po spravi №5-162ks15(17). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/69073689> (in Ukrainian)
3. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 23 travnia 2018 r. po spravi №243/6674/17-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74475959> (in Ukrainian)
4. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 23 travnia 2018 r. po spravi №237/1459/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74475877> (in Ukrainian)
5. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 13 veresnia 2018 roku po spravi №285/1673/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76822780> (in Ukrainian)
6. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 28 lystopada 2018 r. po spravi №431/5674/16-k. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78297778> (in Ukrainian)
7. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 06 bereznia 2019 r. po spravi №203/3636/15-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80396207> (in Ukrainian)
8. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 13 bereznia 2019 r. po spravi №175/1316/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80521853> (in Ukrainian)
9. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 28 bereznia 2019 r. u spravi №286/1695/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80950762> (in Ukrainian)
10. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 04 kvitnia 2019 r. po spravi №494/6/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81013253> (in Ukrainian)
11. Postanova Obiednanoi palaty Verkhovnoho Sudu vid 27 travnia 2019 r. po spravi №766/22242/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82218010> (in Ukrainian)
12. Postanova Obiednanoi palaty Verkhovnoho Sudu vid 27 travnia 2019 r. po spravi №461/1434/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82188400> (in Ukrainian)
13. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 04 chervnia 2019 r. po spravi №758/11180/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82265318> (in Ukrainian)
14. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 14 chervnia 2019 r. po spravi №130/1080/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82438888> (in Ukrainian)
15. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 12 veresnia 2019 r. u spravi №176/2663/16-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84229728> (in Ukrainian)
16. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 19 veresnia 2019 r. po spravi №494/6/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76673308> (in Ukrainian)
17. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 19 veresnia 2019 r. po spravi №494/6/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76673308> (in Ukrainian)
18. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 18 zhovtnia 2019 r. u spravi №757/37346/18-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85033376> (in Ukrainian)
19. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 05 lystopada 2019 r. u spravi №461/6141/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85542692> (in Ukrainian)
20. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 05 lystopada 2019 r. u spravi №643/8933/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85542696> (in Ukrainian)
21. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 05 lystopada 2019 r. u spravi №398/496/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85582336> (in Ukrainian)
22. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi «Mushta proty Ukrainy» vid 18 zhovtnia 2010 r. (zaiava №8863/06) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_660#Text (in Ukrainian)
23. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi «Ponomarov proty Ukrainy» vid 03 kvitnia 2008 r. (zaiava №3236/03) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_434 (in Ukrainian)
24. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 25 kvitnia 2012 r. №11-rp/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-12#Text> (in Ukrainian)

25. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 8 kvitnia 2015 r. №3-rp/2015 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-15#Text> (in Ukrainian)
26. Rishenniam Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 17 bereznia 2020 r. u spravi №3-358/2018(4975/18). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-20> (in Ukrainian)
27. Rishenniam Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 17 chervnia 2020 r. u spravi №4-r(II)/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va04p710-20#Text> (in Ukrainian)
28. Ukhvala Verkhovnoho Sudu vid 08 zhovtnia 2019 r. po spravi №753/4982/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84899371> (in Ukrainian)
29. Ukhvala Verkhovnoho Sudu vid 25 zhovtnia 2018 r. po spravi №500/6587/16-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77393402> (in Ukrainian)
30. Ukhvala Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny vid 08 sichnia 2008 r. po spravi №32671/02. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO3726.html (in Ukrainian)

Bibliography

Journal articles

1. Kuchynska O P, 'Chy dotsilne обмеження права на оскарження рішень суду?' [Is it appropriate to restrict the right to appeal court decisions?] (2010) 3 (19) Visnyk Akademii advokatury Ukrainy 137-141 (in Ukrainian)
2. Maryniv V, 'Perehliad sudovykh рішень u kryminalnomu protsesi Ukrainy: okremi pytannia' [Review of court decisions in the criminal process of Ukraine: some issues] (2011) 4 (67) Visnyk akademii pravovykh nauk Ukrainy 183-192 (in Ukrainian)

Dissertations

3. Bobechko N R, 'Apeliatsiine ta kasatsiine provadzhennia u kryminalnomu sudochynstvi' [Appeal and cassation proceedings in criminal proceedings] (dys doktora yuryd nauk Lviv nats un-t im I Franka, 2016) 498 (in Ukrainian)
4. Yevmin A M, 'Kasatsiine oskarzhennia sudovykh рішень u kryminalnomu provadzhenni' [Cassation appeal of court decisions in criminal proceedings] (dys kand yuryd. nauk Nats akad prok Ukrainy, 2016) 215 (in Ukrainian)

Thesis abstracts

5. Kashka O S, 'Povnovazhennia sudu apeliatsiinoi instantsii v kryminalnomu protsesi Ukrainy' [Powers of the appellate court in the criminal process of Ukraine] (avtoref dys kand yuryd nauk Kyiv nats un-t im Tarasa Shevchenka, 2014) 20 (in Ukrainian)
6. Kostiuchenko O F 'Apeliatsiine oskarzhennia sudovykh рішень u kryminalnomu protsesi' [Appeal against court decisions in criminal proceedings] (avtoref dys kand yuryd nauk Kyiv nats un-t im Tarasa Shevchenka, 2005) 21 (in Ukrainian)
7. Zakharov D O 'Pravova pryroda ta systema рішень apeliatsiinoho sudu u kryminalnomu sudochynstvi' [Legal nature and system of decisions of the appellate court in criminal proceedings] (avtoref dys kand yuryd nauk Nats yuryd akad Ukrainy im Ya Mudroho, 2006) 20 (in Ukrainian)

Бєсєда Г. В. Проблемні питання оскарження рішень, постановлених у судовому контрольному провадженні

У статті проаналізовані проблемні питання оскарження рішень слідчих суддів, у тому числі й передумови здійснення права на апеляційне оскарження. Сформовані та обґрунтовані висновки і пропозиції, спрямовані на вдосконалення норм чинного кримінального процесуального законодавства і практики його застосування щодо визначення суб'єктів, які мають право звертатися зі скаргою на ухвалу слідчого судді. Доведена необхідність розширення повноважень суду апеляційної інстанції при прийнятті рішень за результатами розгляду скарги на ухвалу слідчого судді та переліку постановлених ухвал слідчими суддями, які можуть бути оскаржені. Досліджена судовою практикою щодо визначення початку перебігу строку на апеляційне оскарження та підстав для його поновлення. Зазначається, що відсутність у кримінальному процесуальному законі норми щодо можливості залишення апеляційної скарги на ухвалу слідчого судді без руху є прогалиною в законодавстві, оскільки від вимог, доводів та мотивів, які викладені в скарзі, залежать і наслідки апеляційного провадження. Зроблено висновок, що рішення суду апеляційної та касаційної інстанцій впливають на формування судової практики та покликані сприяти покращенню роботи суду першої інстанції. Наголошується на тому, що наявність у законодавстві чітких норм здійснення перегляду ухвал слідчих суддів забезпечує швидке, повне, об'єктивне та ефективне оскарження прийнятих рішень у судовому контрольному провадженні, у зв'язку з чим пропонується внесення змін і доповнень до статей 309, 393, 398, 407 КПК.

Ключові слова: оскарження рішень слідчого судді, ухвала слідчого судді, апеляційне та касаційне провадження.

Беседа А. В. Проблемные вопросы обжалования решений, принятых в судебном контрольном производстве

В статье проанализированы проблемные вопросы обжалования решений следственных судей, в том числе и предпосылки осуществления права на апелляционное обжалование. Сформированы и обоснованы выводы и предложения, направленные на совершенствование норм действующего законодательства и практики его применения относительно субъектов, имеющих право обратиться с жалобой на определение следственного судьи. Доказана необходимость расширения полномочий суда апелляционной инстанции при принятии решений по результатам рассмотрения жалобы на определение следственного судьи и перечня принятых решений следственными судьями, которые могут быть обжалованы. Исследована судебная практика относительно начала течения срока на апелляционное обжалование и оснований для его восстановления. Отмечается, что отсутствие в уголовном процессуальном законе нормы о возможности оставления апелляционной жалобы на постановление следственного судьи без движения является пробелом в законодательстве, поскольку от требований, доводов и мотивов, изложенных в жалобе, зависят и последствия апелляционного производства. Сделан вывод, что решения суда апелляционной и кассационной инстанций влияют на формирование судебной практики и призваны способствовать улучшению работы суда первой инстанции. Подчеркивается, что наличие в законодательстве четких норм осуществления просмотра постановлений следственных судей обеспечивает быстрое, полное, объективное и эффективное обжалование принятых решений в судебном контрольном производстве, в связи с чем предлагается внесение изменений и дополнений в статьи 309, 393, 398, 407 УПК.

Ключевые слова: обжалование решений следственного судьи, определение следственного судьи, апелляционное и кассационное производство.

Biesida H. V. Problematic issues of appealing against decisions made in court control proceedings

The article analyzes the problematic issues of appealing the decisions of investigating judges, including the preconditions for exercising the right to appeal. Formed and substantiated conclusions and proposals aimed at improving the rules of current criminal procedure law and the practice of its application to determine the subjects who have the right to appeal against the decision of the investigating judge. The necessity of expanding the powers of the appellate court in making decisions based on the results of consideration of the complaint against the decision of the investigating judge and the list of decisions made by the investigating judges, which can be appealed, has been proved. The case law on determining the beginning of the period for appeal and the grounds for its renewal is studied. It is noted that the absence in the Criminal Procedure Code of a provision on the possibility of leaving an appeal against the decision of the investigating judge without motion is a gap in the law, as the requirements, arguments and motives set out in the complaint depend on the consequences of the appeal. It is concluded that the decisions of the court of appeal and cassation affect the formation of judicial practice and are designed to improve the work of the court of first instance. It is emphasized that the presence in the legislation of clear rules for reviewing the decisions of investigating judges provides a quick, complete, objective and effective appeal against decisions in judicial review proceedings, in connection with which it is proposed to amend Articles 309, 393, 398, 407 CCP.

Keywords: appeal of the decisions of the investigating judge, decision of the investigating judge, appeal and cassation proceedings.